

# Från Remiss till Proposition

I vilken utsträckning överensstämmer intresseorganisationers preferenser med regeringens propositioner?

Martin Jogstad och Petter Olsson

## **Abstract**

This essay processes the current and multifaceted subject of lobbying. By comparing interest groups' preferences in committee reports from the Swedish government with final propositions, the essay highlights to what degree different interest groups exercise influence over the decision making in Sweden. In order to narrow the study, six interest groups' preferences are examined in the field of labour market policy. As a result, the essay portrays a surprisingly small impact on the policy outcome.

**Key words:** Lobbyism, interest groups, proposition, committee reports

## Innehållsförteckning

<b>1. Introduktion</b>	<b>4</b>
1.1 Inledning	4
1.2 Syfte och frågeställning	5
<b>2. Teori</b>	<b>7</b>
2.1 Internationell forskning om lobbyism	7
2.2 Svensk forskning om lobbyism	8
2.3 Forskning om interesseorganisationer	9
<b>3. Metod</b>	<b>10</b>
3.1 Metodval	10
3.2 Tillvägagångssätt	11
3.3 Operationalisering	11
3.4 Avgränsningar	12
3.5 Felkällor, validitet och reliabilitet	14
3.6 Material	15
3.6.1 Remiss 1: Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga	15
3.6.2 Remiss 2: Förlängning av anställningsskyddet till 69 år ålder	15
3.6.3 Remiss 3: Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar	16
<b>4. Resultat och analys</b>	<b>17</b>
4.1 Remiss 1: Nedsättning av arbetsgivaravgift för unga	17
4.1.1 Bakgrund	17
4.1.2 Intresseorganisationernas preferenser	17
4.1.3 Intresseorganisationernas preferenser i jämförelse med slutgiltig proposition	19
4.2 Remiss 2: Förlängning av anställningsskyddet upp till 69 år	19
4.2.1 Bakgrund	19
4.2.2 Intresseorganisationernas preferenser	20
4.2.3 Intresseorganisationernas preferenser i jämförelse med slutgiltig proposition	23
4.3 Remiss 3: Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar	26
4.3.1 Bakgrund	26
4.3.2 Intresseorganisationernas preferenser	27
4.3.3 Intresseorganisationernas preferenser i jämförelse med slutgiltig proposition	29
<b>5. Slutsatser</b>	<b>31</b>
5.1 Figur 1: Sammanfattning av jämförelse mellan remiss 1 och proposition 1	32
5.2 Figur 2: Sammanfattning av jämförelse mellan remiss 2 och proposition 2	33
<b>6. Litteraturlista</b>	<b>38</b>

# 1. Introduktion

## 1.1 Inledning

Lobbyismen i Sverige har gått från att existera i mycket begränsad utsträckning till att idag vara ett mer utbrett fenomen. Sedan början på 90-talet har det skett en avkorporativisering i form av att ett institutionaliserat samarbete där vissa aktörer haft en särställning till staten sakta suddats ut. Fenomenet kan exemplifieras genom en blick på svenska partier där traditionella band mellan LO och Socialdemokraterna eller Lantbrukarnas Riksförbund och Centerpartiet försvagats. Istället har en mer pluralistisk arena trätt fram där fler aktörer har möjlighet att påverka statens beslut. År 2021 återfinns därför inte den politiska lobbyingen enbart bland intresseorganisationer och fackförbund, utan vanligen även i olika konsultverksamheter. (Hemvréus, Fernström, 2014, s.2)

Med lobbyismens utbredda roll i samhället har fenomenets normativa sida ifrågasatts. Medan en del forskning lyfter fram lobbyismens möjligheter, betraktas fenomenet också som ett hot mot demokratin. På europeiskt plan har EU exempelvis kritiserats för att toppolitiker blivit "uppköpta" till att istället verka inom näringslivet (SVD, 2020). För svensk del har uppmärksamhet riktas mot 2010 års Primegate där Svenskt Näringsliv bekostade en kampanj för att driva Socialdemokraternas politik åt höger (Aftonbladet. 2010). En mer aktuell händelse involverar Liberalerna där Nyamko Sabunis förhållande med pressbyrån Nordic Public Affairs stått i fokus (Expressen, 2020). Denna utveckling, där olika skandaler fått medial uppmärksamhet, har resulterat i striktare regelverk och krav på insyn från allmänheten. Ändå är det i många fall oklart vilka aktörer som utövat det yttersta inflytandet i olika beslutsprocesser, samt hur påverkade dessa varit av lobbyism.

Inom forskningen har det publicerats studier om lobbyismens utsträckning i olika sammanhang. Här uppmärksammar sig samtalsintervjuer som återkommande underlag för undersökningar, men forskningen domineras även av förklarande studier om kausala samband såväl som rena studier av beslutsprocessers utfall. I många fall råder det dock ofta oenigheter i resultatet. Problemet har ibland beskrivits med citatet "searching for a black cat in the coal bin at midnight" vilket syftar

på att den största delen av lobbyismen sker utanför den offentliga miljön (Dür, 2008, s.573). Lobbyismens utsträckning kan således betraktas som ett svårämnt fenomen som resulterat i en rad olika metodologiska tillvägagångssätt. Det är med utgångspunkt i denna insikt som uppsatsen orienterar sig.

Denna uppsats har begränsats till att undersöka lobbyismens utfall i form av intresseorganisationers inflytande i remissförfaranden. Detta görs genom en så kallad "preference attainment" baserad metod där intresseorganisationers preferenser jämförs med slutgiltiga propositioner. På så sätt erhålls en bild av intresseorganisationer inflytande inom remissförfarandet i svensk politik. Med lobbyism avses i denna uppsats "de organiserades försök att influera beslutsfattande genom direkt eller indirekt kontakt". (Pettersson, 2019, s.6)

Inledningsvis kommer frågeställning och avgränsningar presenteras. Vidare presenteras tidigare teori, både om lobbyism på EU-nivå såväl som i Sverige. Här vägs även in forskning om intresseorganisationer. Utifrån teori kommer vidare uppsatsen metod presenteras med dess för- och nackdelar. I resultatdelen jämförs sedan intresseorganisationers preferenser med slutgiltiga propositioner. Resultatet har slutligen sammanfattas i tre figurer i slutsatsen.

## 1.2 Syfte och frågeställning

Denna uppsats ämnar att lämna ett vetenskapligt bidrag om lobbyismens utsträckning i Sverige. Detta är ett område där få studier publicerats och med en deskriptiv ansats tillåts uppsatsen fylla en del av detta tomrum. Uppsatsen syftar således till att besvara följande frågeställning:

*I vilken utsträckning överensstämmer intresseorganisationers preferenser med regeringens propositioner?*

Utformningen av frågeställningen utgår ifrån en deskriptiv snarare än en förklarande eller normativ ambition. Uppsatsen syftar inte till att undersöka kausala samband av lobbyism, teorier om inflytande eller avgöra om förslag är bra eller dåliga. Istället läggs fokus på i vilken utsträckning olika intresseorganisationers ideella preferenser överensstämmer med slutgiltiga

propositioner. Detta för att etablera en bild över intresseorganisationers inflytande över regeringens policyförslag.

## 2. Teori

### 2.1 Internationell forskning om lobbyism

Ett klassiskt verk om inflytande är den amerikanske statsvetaren Robert Dahls bok *Who governs: Democracy and power in an american city* från 1961. I denna försöker Dahl kartlägga vilka som besitter makt och inflytande i staden New Haven i Connecticut. I sina omfattande studier av stadens politiska landskap använde Dahl ett mångfald av olika metoder för att fånga upp så många olika perspektiv på sitt forskningsproblem som möjligt. En av dessa metoder formulerar Dahl som "To examine a set of "decisions" in different "issue-areas" in order to determine what kind of persons were the most influential according to one operational measure of relative influence, and to determine patterns of influence" (Dahl, 2005, s.331). Dahl underströk därmed att utfallet av beslutsprocesser i sig är ett område som är lämpat att undersöka för att analysera inflytande. Detta har lagt grund för vidare forskning. (Dahl, 2005, s. 330-331)

På europeiskt plan har en stor del av forskningen om lobbyism utgått från intresseorganisationer inom EU. Flertalet studier har empiriskt kartlagt intresseorganisationers representation inom EU. En del har analyserat hur intresseorganisationers inflytande utövas på olika sätt (Vikberg, 2019). Andra har behandlat frågan varför vissa intressegrupper är mer framgångsrika än andra på att få igenom deras policy-intressen till policyförslag (Bunea, 2012). Här har det bland annat förts en debatt om hur mycket inflytande business-organisationer har (Dür m.fl, 2013). Ytterligare studier har tagit en mer normativ ställning, och ifrågasätter utifrån teori om lobbyismen innebär några demokratiska problem (Svendsen, 2011). På så sätt har det skapats en empirisk och förklarande bild för hur och varför olika politiska kanaler används för att utöva inflytande inom EU (Coen, 2007, s.333).

Forskningen som behandlar hur mycket inflytande intresseorganisationer har i EU är samtidigt begränsad och bland de fåtal studier som publicerats råder det en oenighet i resultaten. Enligt Andreas Dür beror detta på tre faktorer; svårigheter att definiera makt och inflytande, mångfaldiga vägar att utöva inflytande, samt svårigheter att mäta inflytande i sig. "It is, put simply, incredibly difficult, if not impossible, to categorically attribute a policy outcome to a

specific interest group activity“ (Chalmers, 2011, s.2). För att mäta intresseorganisationers inflytande och framgång, använder Christine Mahoney intervjuer med lobbyister i Washington och Bryssel som underlag för sitt material. Inflytande utgår här från observationen att en aktörs preferenser återkommande befinner sig nära till policy-utfallet. Av resultatet drar hon slutsatser att fråge-kontexten är mer relevant än den institutionella situationen för att avgöra inflytande (Mahoney, 2007). I en annan studie använder Adam Williams Chalmers vad han benämner som “informationsprocess- teori” som syftar till att samla, generera, syntetisera och överföra information till beslutsfattande. Genom att använda onlineundersökningar och intervjuer med politiker jämför han hur informationsprocessering varierar mellan 6 olika typer av intressegrupper. Utifrån resultatet anmärker han på att de flesta intressegrupper i EU har samma processförmågor och konstaterar att inflytande inom EU är balanserat, rättvist och opartisk (Chalmers, 2011). I en ytterligare studie analyserar Dür och Die Bievre NGO:s inflytande på handelspolicy. Med en enkätundersökning som utgår från frågan “To what extent do you think that your activities affect European trade policy?” dras slutsatsen att NGO:s inflytande på handelspolicy är begränsad (Dür och Die Bievre, 2005).

## 2.2 Svensk forskning om lobbyism

Forskningen om i vilken utsträckning lobbyism utspelar sig i Sverige är likaså begränsad. 2009 genomförde Tommy Möller en undersökning av lobbyism i den svenska riksdagen. Med lobbyism avsågs i detta sammanhang direktkontakter med riksdagsledamöter i syfte att påverka beslutsfattandet. Möller redogör här för hur det svenska systemet gått från korporativism till pluralism och hur lobbyismen kommit till att existera i ökad utsträckning. Hans undersökning utgick från en enkät som besvarades av 102 ledamöter. Syftet var att dels kartlägga omfattningen och karaktären på den lobbyism som riksdagsledamöterna utsätts för, dels att beskriva vilka attityder ledamöter har till lobbyism. Utifrån resultatet drar han en rad intressanta slutsatser, varav bland annat att lobbyism ej bör betraktas som ett demokratiskt problem. Möller redogör samtidigt för att metodvalet av enkätundersökningar hade behövt kompletteras för bättre underlag i resultatet. (Möller, 2009)



## 2.3 Forskning om interesseorganisationer

En annan relevant vinkel som lyfts fram inom forskningen är vilken funktion intressegrupper och lobbying fyller i det politiska systemet. En förklaring till detta som lyfts fram i bl.a artikeln *Pressure and Expertise: Explaining the Information Supply of Interest Groups in EU Legislative Lobbying* av Iskander De Bruycker är att dessa organisationer förser politiker med viktig information som är relevant för de beslut de ska fatta. Bruycker skiljer här på så kallat “expert information” som främst består av ekonomisk, juridisk eller teknisk information som berör beslutens funktionalitet och konsekvenser. Den andra typen är politisk information som oftast bygger på att vissa att gruppen har brett stöd för sin hållning i frågan. Tanken med politisk information bygger på den metod som Bruycker kallar för “pressure politics” där man försöker få politiker att agera efter opinionens preferenser för att undvika negativa konsekvenser vid nästa val (Bruycker. 2000, s. 599-600). Enligt Bruycker varierar vilken typ av information som intresseorganisation föredrar att använda främst beroende på vilka kommunikationskanaler som används och vilken måltavlan för påverkansförösket är (Bruycker. 2000, s. 614).

I en populärvetenskaplig artikel baserad på forskningsprojektet *The mobilization of attitudinal bias? Attitudinal representativeness of organized interests* som ämnar kartlägga de aktiva intresseorganisationerna i Sverige redogör Daniel Naurin och Frida Boräng för populationen av intresseorganisationer i Sverige. De har lyckats identifiera hela 1534 olika intresseorganisationer. Till antalet dominerar populationen av det de kallar idébaserade grupper, exempelvis miljöorganisationer, som utgör hela 46% av grupperna följt av “business groups” på 19%. Fackföreningar däremot utgör enbart 2,7% av grupperna. (Boräng och Naurin, 2017, s. 3)

## 3. Metod

### 3.1 Metodval

I artikeln *Measuring Interest Group Influence in the EU: A Note on Methodology* gör Andreas Dür en genomgång av metodologiska problem som ofta stöts på i studier som ämnar undersöka intressegruppers inflytande och lyfter fram potentiella lösningar till dessa. I artikeln urskiljer Dür tre olika kategorier av tillvägagångssätt som ofta används i sådana undersökningar; processpåring som försöker förklara kausala samband av vad som orsakar inflytande, tillskrivet inflytande som i de flesta fall utgår från intervjuer om hur mycket lobbyister tror de kan påverka och “preference attainment” som jämför aktörers preferenser med det faktiska utfallet av beslutsprocessen (Dür. 2008, s. 562-569). Denna analys fokuserar på “preference attainment” som jämför utfallet av en beslutprocess med en aktörs ideella utfall. Därav blir avståndet mellan detta ideal och det faktiska utfallet ett sorts mått på aktörernas inflytande över processen. Den största fördelen med denna metod är att den kan upptäcka inflytande oavsett vilka kanaler inflytande utövas igenom då det läggs fokus på resultaten av beslutsprocessen där inflytande syns oavsett hur aktören gick till väga för att få sin vilja igenom. Som nackdelar nämner Dür att det kan vara svårt att fastställa aktörers preferenser, svårt att kontrollera för utomstående faktorer samt att metoden inte säger någonting om hur inflytandet uppnåts. (Dür. 2008, s. 166-170)

För att komma runt svårigheterna i att mäta inflytande rekommenderar Dür en så kallad triangulering, där “preference attainment” kombineras med metoderna processpåring och tillskrivet inflytande. Detta hade fungerat som en optimal modell för vår undersökning. Dock har vi gjort bedömningen att det hade varit svårt att utföra en så pass bred undersökning inom ramen för en B-uppsats. Vi har därför avgränsat oss till att enbart utgå ifrån “Preference attainment” metoden i form av en jämförelse mellan intresseorganisationers preferenser och slutgiltiga propositioner från regeringen. Valet grundar sig i att remissförfaranden i sig är resultatet av långa förhandlingsprocesser och på så sätt fångar upp “hela” lobbyismen. Detta betonar samtidigt att undersökningen enbart är deskriptiv och inte ämnar att analysera hur inflytande uppnås. Vidare ställs höga krav på en tydlig operationalisering för att fastställa intresseorganisationernas preferenser. (Dür. 2008, s. 166-170)

## 3.2 Tillvägagångssätt

Den jämförelse som gjorts mellan intresseorganisationers preferenser och slutgiltiga propositioner kan beskrivas som en kvalitativ textanalys genomförd i tre steg. Inledningsvis kommer den promemorian som skickats ut på remiss sammanfattas. Detta sker genom en redogörelse för förslaget bakgrund, syfte och innehåll. Vidare kommer de olika intresseorganisationers preferenser kartläggas utifrån remissvaren. Här utgår uppsatsen från varje enskilt remissvar och sammanfattar intresseorganisationernas ståndpunkter. Sammanfattningen inleds med intresseorganisationernas inställning till förslaget, för att sedan fokusera på vilka invändningar som läggs fram. Samtidigt bortses från detaljyttringar som mindre paragrafändringar enligt den redogörelse som görs under operationaliseringen. Slutligen kommer intresseorganisationernas preferenser jämföras med regeringens slutgiltiga proposition. Här uppmärksammas först ifall promemorians förslag överensstämmer med den slutgiltiga propositionen. I nästa led riktas fokus vid vilka preferenser som överensstämmer med den slutgiltiga propositionen samt vilka invändningar som fått genomslag.

I uppsatsens slutsats kommer slutligen tre figurer presenteras. Då resultatdelen utgör en omfattande del fyller dessa ett sammanfattande syfte. Figureerna används i sin tur som underlag för att avgöra i vilken utsträckning intresseorganisationers preferenser överensstämmer med den slutgiltiga propositionen. Denna bedömning har gjorts utifrån i vilken utsträckning förslaget anpassats efter intresseorganisationernas preferenser.

## 3.3 Operationalisering

Arbetets metodval sätter krav på en strukturerad operationalisering. Under detta stycke redogörs för vilka utgångspunkter arbetet har i definitionerna av intressegrupper samt intressegruppers preferenser.

### 3.3.1 Hur definierar uppsatsen intressegrupper?

Intresseorganisationer kan definieras på olika sätt. I en undersökning av hur intresseorganisationer definieras inom forskning, uppmärksammar Laura Barjoni ur ett metaperspektiv hur intresseorganisationer kan definieras beteendemässigt eller utifrån karaktären

på organisationen. Om en intressegrupp definieras beteendemässigt tas hänsyn till observerade, policyrelaterade aktiviteten och lobbyismens funktioner. Om definitionen istället utgår från karaktären på organisationen sätts kännetecknande drag som gruppmedlemskap och mobilisation i fokus. Då denna undersökning jämför intresseorganisationers ideella ståndpunkter med slutgiltiga propositioner är det lämpligt att utgå från en beteende-mässigt definition. Detta medför att ett fokus kan riktas mot själva utfallet av lobbyismen och vad som explicit står i remissvaren. (Barjoni, 2014. s. 144-145)

### **3.3.2 Hur definierar uppsatsen intressegruppers preferenser?**

För att fastställa intressegruppernas preferenser utgår uppsatsen från intresseorganisationers centrala ståndpunkterna i remissvaren. Här inkluderas intresseorganisationers generella inställning till förslagets införande, det vill säga huruvida förslagets tillstyrks eller motsätts, såväl som mer specifika invändningar om ändringar till lagtexten. Samtidigt exkluderas invändningar som exempelvis berör detaljyttringar som exempelvis formalia vilket bedömts vara för avlägset för att klassificeras som intresseorganisationernas preferenser. Vad som underlättat för analysen, är att ett flertal remissvar innehåller sammanfattningar om intresseorganisationernas centrala ståndpunkter. Vidare har även de olika remissvaren kommenterats i de slutgiltiga propositionerna. På så sätt har den analys som gjorts fått en försäkran på att inga central ståndpunkter förbises.

## **3.4 Avgränsningar**

Denna uppsats kommer genomföra en textanalys av tre stycken remisser. Valet av antalet grundas i en strävan efter diversitet, men har samtidigt tagit hänsyn till uppsatsens begränsningar. Bakgrund till remisserna presenteras under *material*, men remisserna har valts ut efter kraven på att vara samtida och politiserade, samt också beröra samtliga intresseorganisationer som analyseras. Den tidsram vi valt att begränsa oss till är de två senaste mandatperioderna, det vill säga 2014-2018 och 2018-2022. Remisserna har vidare begränsats till att beröra frågor inom arbetsmarknaden. Detta är ett område inom politiken där vi förväntar oss att det finns ett avstånd mellan olika intressegruppers åsikter på grund av att det på området går att identifiera två tydliga sidor i form av arbetstagarintressen och arbetsgivareintressen. De två sidorna är också

organiserade och företräds av väletablerade intresseorganisationer i form av fackföreningar och arbetsgivarorganisationer. På så sätt återges en spridning i resultatet, där slutsatser om inflytande över arbetsmarknaden kan dras med bättre underlag. Arbetsmarknaden är dessutom ett brett politikområde vilket gör att resultatet förväntas ge en mer samlad bild av inflytande i remissärenden inom politiken jämfört med mindre politikområden. Ett annat alternativ hade varit att hämta remisser från tre olika politikområden, men detta hade skett på bekostnad av att slutsatserna fått sämre förankring.

Remisserna analyseras i sin tur utifrån sex stycken intresseorganisationer; Landsorganisationen i Sverige, Sverige akademikers centralorganisation, Tjänstemännens centralorganisation, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting(nu Sveriges kommuner och regioner) och Arbetsgivarverket. Valet grundar sig i att dessa företräder "arbetsmarknadens parter" dvs arbetsgivare och arbetstagare. De tre största fackliga centralorganisationerna LO, TCO och SACO representerar cirka 3 500 000 arbetstagare som organiseras (Fackförbunden). Svenskt näringsliv, som samlar cirka 50 branschorganisationer och 60 000 medlemsföretag(Svenskt Näringsliv.), är den största arbetsgivarorganisationen inom den privata sektorn. I den offentliga sektorn representerar SKL(nu SKR) 290 kommuner och 21 regioner (SKR. 2021) medan Arbetsgivarverket representerar staten som arbetsgivare(Arbetsgivarverket. 2021). På så sätt återspeglas sex olika paraplyorganisationer i resultatet vilket ger en representation av båda sidors aggregerade preferenser och inflytande. Om vi istället valt färre organisationer eller utgått ifrån exempelvis enskilda fackförbund eller branschorganisationer hade vi riskerat att få ett mindre representativt resultat och förbisett avgörande inflytande som utövas. Ett alternativt tillvägagång hade varit att utgå från mindre intresseorganisationer. Problemet då är att vi inte fångar upp helheten av arbetsmarknaden vilket utgör ett hinder för vidare slutsatser.

Vidare har intresseorganisationerna begränsats till att verka på nationell nivå och vara icke-offentliga. Valet grundar sig i att det inte är av intresse för undersökningen vad enskilda kommuner har för åsikter om förslaget och inte heller statliga instanser då dessa i de flesta fall redan samarbetar med regeringen som initierat remissen. En punkt där vi haft viss tvivel är i huruvida arbetsgivarverket ska inkluderas då det är en statlig myndighet. Vi har resonerat som så

att även om det är en myndighet så agerar den i detta sammanhang, då den företräder staten som arbetsgivare, likt en arbetsgivarorganisation. Arbetsgivarverket hade visserligen kunnat exkluderas, men då riskerar undersökningen att gå miste om avgörande inflytande från arbetsgivarsidan.

### 3.5 Felkällor, validitet och reliabilitet

En nackdel med den valda metoden är att det är svårt att kontrollera utomstående faktorer påverkan på resultatet. Detta utgör inte nödvändigtvis ett problem så länge undersökningen har en deskriptiv tyngd. Dock finns det några faktorer som kan tänkas påverka resultatet. En sådan återfinns i att fastställningen av intresseorganisationernas egna preferenser kan påverkas av strategiska överväganden. Exempelvis är en förhandlingsstrategi att kräva mer åtgärder än den egentliga ståndpunkten, detta med vetskapen att förhandlingarna kommer sluta i en kompromiss. Den inre validiteten riskerar därför att bli bristfällig då arbetet inte fullständigt lyckas fastställa intresseorganisationers egentliga preferenser. Samtidigt utgör faktumet inte något större problem för att en deskriptiv bild av intresseorganisationers inflytande kan erhållas. (Esaïsson m.fl, 2019, s.59)

Vidare så påverkas den externa validiteten av de val som gjorts. Detta medför att om resultatet generaliseras om övrigt remissväsende bör det göras med en försiktighet med ett antal faktorer i åtanke. Till en början har Sverige länge varit ett korporativistiskt land. Även om dessa inslag har minskat de senaste decennierna så finns fortfarande drag av detta i det svenska politiska systemet som tillhör ett av världens minde pluralistiska länder vad gäller intressegrupper (Lijphart 2012. s. 160, 165). Analysen utgår också från en period då Sverige enbart haft vänsterregeringar. Till sist tittar vi även på paraplyorganisationer som innefattar flera mindre intresseorganisationer, exempelvis fackliga centralorganisationer, och slutsatserna är därför inte nödvändigtvis giltiga för enskilda sådana. (Esaïsson m.fl, 2019, s.59)

När en textanalys genomförs är det av vikt att understryka att det är vi som forskare som står som betraktare inför resultatet. Den subjektiva tonen innebär en risk som måste motverkas för att metodens reliabilitet inte ska bli lidande. Esaïsson m.fl menar att detta görs på bäst sätt genom

intersubjektivitet, det vill säga en tydlig systematik i tillvägagångssättet som garanterar att andra forskare som genomför undersökningen kommer fram till samma resultat. I analysen av remissvaren och jämförelsen med de slutgiltiga propositionerna har vi därför varit noggranna med att förhålla oss till samma struktur. Detta har även underlättat för oss själva att orientera oss i resultatet, men kanske främst för läsaren, vilket leder till en högre trovärdighet. (Esaïsson m.fl, 2019, s.242)

## **3.6 Material**

Remisser och propositioner har hämtats från regeringen.se respektive riksdagen.se och återfinns i litteraturförteckningen till denna uppsats. Nedan redogörs för kort bakgrund till varje remissärende.

### **3.6.1 Remiss 1: *Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga***

Den första remissen som behandlas berör nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. Ärendet skickades på remiss i februari 2019 och inkluderades i vårändringsbudgeten samma år. Denna budgetproposition lades fram av regeringen Löfven II, som består av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, och hade förhandlats tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna inom ramarna för det så kallade Januariavtalet.(SVT. 2019) Totalt skickade promemorian till 35 olika remissinstanser varav 28 skickade in ett skriftligt svar. (Regeringskansliet 2019)

### **3.6.2 Remiss 2: *Förlängning av anställningsskyddet till 69 år ålder***

Den andra remissen berör förlängningen av anställningsskyddet till 69 års ålder. Promemorian skickades ut i Juni 2018 av arbetsmarknadsdepartementet under regeringen Löfven I. Den slutgiltiga propositionen lämnades in till riksdagen i april 2019 av regeringen Löfven II. Båda dessa regeringar bestod av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.(SVT. 2014)(SVT. 2019) Promemorian har skickats ut till 42 olika remissinstanser och mottagit 50 remissvar. Att svaren blivit fler än instanserna beror på att ärendet mottagit separata svar från ett antal underorganisationer till olika remissinstanser, exempelvis ett antal av SACO:s medlemsförbund.(Regeringskansliet 2018) I enlighet med uppsatsens avgränsningar kommer uppsatsen enbart använda de svar som lämnats av centralorganisationen då preferenser fastställs.

### **3.6.3 Remiss 3: Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar**

Den tredje remissen berör skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar. Promemorian skickade ut i maj 2015 av arbetsmarknadsdepartementet under regeringen Löfven I och den slutgiltiga propositionen lämnade in till riksdagen i december 2015. Regeringen bestod av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.(SVT. 2014) Promemorian skickade ut till 43 olika remissinstanser och mottog 50 remissvar. Att svaren blivit fler än instanserna beror på att ärendet mottagit separata svar från ett antal underorganisationer till olika remissinstanser, exempelvis ett antal av SACO:s medlemsförbund.(Regeringskansliet 2015) I enlighet med uppsatsens avgränsningar kommer uppsatsen enbart använda de svar som lämnats av centralorganisationen då preferenser fastställs.



## 4. Resultat och analys

I resultatdelen kommer inledningsvis promemoria till remissen sammanfattas. Vidare kartläggs intresseorganisationernas preferenser och till sista jämförs dessa med den slutgiltiga propositionen. För originalversioner av remisser och propositioner återfinns hänvisningar i litteraturförteckningen till denna uppsats.

### 4.1 Remiss 1: *Nedsättning av arbetsgivaravgift för unga*

#### 4.1.1 Bakgrund

I februari 2019 skickade finansdepartementet ut en promemoria där man föreslår en nedsättning av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift på ersättning till arbetstagare mellan åldrarna 15 och 18. Nedsättningen innebär att endast ålderspensionsavgiften ska betalas på ersättning upp till 25 000 kronor per kalendermånad. Nedsättningen ska samtidigt utformas så att den inte påverkar andra nedsättningar av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift. Förslaget syftar till att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden genom att göra det mer attraktivt för arbetsgivare att anställa ungdomar. (Finansdepartementet 2019)

#### 4.1.2 Intresseorganisationernas preferenser

*LO*: LO motsätter sig genomförande av förslaget. Detta då man anser att det är en ineffektiv användning av skattebetalarnas pengar. Man hänvisar till att samma åtgärd redan prövats under Reinfeldt-regeringen samt att åtgärdens ineffektivitet framgår i utvärderingar från regeringens egna expertorgan IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering). (LO 2019)

*TCO*: Även TCO motsätter sig förslaget med hänvisning till att utvärderingar visar att åtgärden har en begränsad påverkan på sysselsättningsgraden i förhållande till skattebortfallet. Intresseorganisationen lyfter även fram att det leder till minskad enhetlighet och mer ”regelkrångel” i skattesystemet vilket anses missgynna småföretag. TCO efterlyser även underlag för hur stor påverkan åtgärden kan väntas ha på sysselsättningsgraden bland

målgruppen samt en analys av hur skattebortfallet på 450 miljoner på annat sätt hade kunnat användas för att underlätta ungas inträde på arbetsmarknaden.(TCO 2019)

*SACO:* SACO avstår från att besvara den behandlade remissen.

*Svenskt Näringsliv:* Svenskt Näringsliv ansluter sig till vad Näringslivets Skattedelegation framfört i sitt remissvar. I detta framförs en positiv inställning till åtgärder för ungas möjligheter till arbetslivserfarenhet. Samtidigt betonas att sänkta arbetsgivaravgifter medför risker för budgeteffekter såväl som övervärldningseffekter på löner. Förslaget kan därför prövas, men bör utvärderas efter ett antal år för en bedömning av åtgärdens effektivitet och sysselsättningseffekt. Utformningen av förslaget föreslås därför ta hänsyn till en sådan utvärdering. Detta föreslås exempelvis gå till genom en jämförelse mellan ungdomar 15-18 år och ungdomar precis utanför denna gräns.(Svenskt Näringsliv 2019)

*Sveriges kommuner och landsting:* Sveriges Kommuner och Landsting stödjer förslaget. Intresseorganisationen betonar samtidigt att förslagens utformning ska ses över för att motverka ungdomars villighet att prioritera arbete framför studierna. Istället för att införa ett maxbelopp på 25 000 kr per kalendermånad per arbetsgivare och anställd, vill SKL införa en modell med ett fribelopp på årsbasis som underlättar en koncentration av arbete över sommaren. Här hämtas inspiration från det regelverk som finns för högskole- och universitetsstudier, som föreslås implementeras på en lägre nivå. Bortsett från det som står i promemorian framhåller SKL i övrigt att eventuella satsningar på feriejobb bör ske i ett tidigt stadium i planeringssyfte.(SKL 2019)

*Arbetsgivarverket:* Arbetsgivarverket har besvarat förslaget med utgångspunkt i ett statligt arbetsgivarpolitiskt perspektiv. Myndigheten betonar att generella sänkningar av socialavgifter för unga haft dålig precision och varit kostnadsineffektiva. I denna fråga kan Arbetsgivarverket dock inte bedöma huruvida förslaget är tillräckligt för att ha avsedd effekt. Således menar myndigheten att det som alternativ kan vara lämpligt att rikta ett avgränsat stöd till de mest utsatta ungdomarna på arbetsmarknaden.(Arbetsgivarverket 2019)

### **4.1.3 Intresseorganisationernas preferenser i jämförelse med slutgiltig**

#### **proposition**

Remissen har mynnat ut som en del av regeringens proposition 2018/19:99 vilket är vårändringsbudgeten för 2019. Propositionen framhåller att promemorians förslag i allt väsentligt överensstämmer med regeringens förslag. Detta speglas i att promemorians förslag är identiskt med det slutgiltiga förslaget (Proposition. 2018/19:99. s. 62-67). Svenskt Näringslivs och SKL:s preferenser stämmer således överens med förslaget. LO och TCO har ej fått igenom sina preferenser, medan Arbetsgivarverket ej tar ställning och SACO ej har besvarat remissen.

De remissvar som vädjar om ändringar av förslaget har kommenterats i propositionen men ger ingen effekt för förslaget. Svensk Näringsliv, LO och TCO och Arbetsgivarverket nämner att en utvärdering av förslagets effektivitet är nödvändig. Regelrådet anser här att kraven inte är uppfyllda för en konsekvensutredning. SKL:s påpekar att det finns en risk att ungdomar kommer prioritera arbete före skola. Detta besvaras genom ett yttrande om att det finns skäl att uppfölja reformens effekter, men inga konkreta åtgärder föreslås. Arbetsgivarverket får samtidigt inget gehör för det alternativa stöd organisationen vill rikta till ungdomar som är i behov att etableras på arbetsmarknaden vilket motiveras av reformens tidsbegränsade skäl. (Proposition. 2018/19:99. s. 62-67)

## **4.2 Remiss 2: Förlängning av anställningsskyddet upp till 69 år**

### **4.2.1 Bakgrund**

I Juni 2018 skickade Arbetsmarknadsdepartementet ut en promemoria som förslag om ändringar i lagen om anställningsskydd. Bakgrunden till förslaget var det uttalade syftet att minska hindren för ett längre arbetsliv för äldre arbetstagare. Förslaget bygger på en överenskommelse från 2017 av Pensionsgruppen, en blocköverskridande arbetsgrupp vars arbete syftar att ta fram förslag för långsiktigt höjda och trygga pensioner. Förslaget innebär att den dåvarande åldersgränsen vid 67 år, den så kallade LAS-åldern, höjs till 69 år. Detta medför att anställningsskyddet för arbetstagare förlängs och arbetstagaren tillåts behålla anställningen till 69 års ålder. Avtal där det

står skrivet att arbetstagaren är skyldig att avgå med pension vid en lägre ålder ogiltighetsförklaras därmed. Vidare föreslås att kravet på saklig grund för uppsägning nu ska gälla till 69 år och när uppsägning sker på grund av arbetsbrist har arbetstagaren förmånsrätt vid turordning. Arbetsgivaren har heller inte längre möjlighet att avbryta anställningen med ett skriftligt besked när arbetstagaren fyllt 67 år. Anställningsskyddet kan i övrigt ej begränsas tills arbetstagaren fyller 69 år. Vid uppsägning föreslås en uppsägningstid på 1 månad för arbetstagaren. (Arbetsmarknadsdepartementet 2018)

Lagändringarna föreslås implementeras i två omgångar. Den 1 januari 2020 ska LAS-åldern höjas från 67 till 68 år. Vid samma tidpunkt börjar också den nya ordningen för de äldre arbetstagarnas anställningsskydd att gälla. Den 1 januari 2023 höjs åldersgränsen till 69 år. (Arbetsmarknadsdepartementet 2018)

#### **4.2.2 Intresseorganisationernas preferenser**

*LO:* LO tillstyrker förslaget, dock med ett antal reservationer. Intresseorganisationen menar att de krav LO tidigare ställt på att höjningen av åldersgränsen måste kombineras med konkreta förslag för att förbättra arbetslivets villkor och längd, inte har tillfredsställts. Sådana tillägg krävs för att intresseorganisationen fortsatt ska stödja förslaget. LO anser även att förslaget bör kompletteras med motsvarande och samtida höjningar av åldersgränserna i arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och övriga offentliga omgivande trygghetssystem. LO konstaterar dock att sådana finns med i pensionsgruppens överenskommelse om långsiktig höjda och trygga pensioner från 2017. LO anser att den juridiska lösningen är onödigt komplicerad och menar att det varit tydligare att behålla det befintliga regelverket vid en höjning av åldersgränsen. Intresseorganisationen anser även att uppsägningstiden på en månad är för kort. (LO 2018)

*TCO:* TCO tillstyrker förslaget, men med vissa invändningar. TCO anser att det varit önskvärt att få samtliga förslag relaterade till höjningar av åldersgränser i arbetslivet presenterade samtidigt. Detta då det anses vara viktigt att en höjning av åldersgränsen för arbetarskyddet kompletteras av motsvarande höjningar i de omgivande offentliga trygghetssystemen. Intresseorganisationen

lyfter även fram behovet av förbättringar i arbetsmiljön och tillgång till vidareutbildning och kompetensutveckling som viktiga komplement för att göra det möjligt för fler att jobba längre.(TCO 2018)

TCO tillstyrker även de övriga begränsningar i anställningsskyddet som görs. Dock så ifrågasätts uppsägningstiden på en månad då detta anses var för kort period för att förbereda sig inför pensioneringen. Intresseorganisationen rekommenderar istället att uppsägningstiden förlängs till tre månader med hänvisning till pensionsmyndighetens rekommendation om ansökan om pension tre månader innan avslutat arbete. Då TCO motsätter sig tvingande lagstiftning som inskränker parternas möjligheter att sluta kollektivavtal vill TCO att den nya 32 a § LAS, som reglerar vilken ålder en person har rätt att kvarstå i anställning till, görs semidispositiv. TCO vill även förlänga övergångsperioden under vilken de kollektivavtal som riskerar göras ogiltiga av den nya lagen ska omförhandlas.(TCO 2018)

*SACO:* SACO är positivt inställd till förslaget med några kommentarer. SACO beklagar att förslaget inte förts fram i kombination med motsvarande höjningar av åldersgränsen i de omgivande offentliga trygghetssystemen. Intresseorganisationen lyfter även fram behovet av att förslaget kombineras med åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och öka tillgången till kompetensutveckling för att möjliggöra för fler att orkar arbeta längre. SACO tillstyrker de övriga begränsningar som görs i anställningsskyddet men ställer likt TCO krav på att förlänga uppsägningstiden till tre månader. Slutligen så menar intresseorganisationen att den tidsperiod om fyra år som föreslås för kollektivavtal med begränsad löptid, även bör gälla för kollektivavtal som löper tills vidare.(SACO 2018)

*Svenskt Näringsliv:* Svenskt Näringsliv motsätter sig genomförandet av förslaget. Intresseorganisationen anser att det är helt fel väg att gå för att åstadkomma fler arbetade timmar och ett förlängt arbetsliv. Det anses vara kontraproduktivt att införa rättigheter för arbetstagare på arbetsmarknaden när enskilda arbetsplatser idag redan har möjligheter att finna lösningar mellan arbetsgivare och arbetstagare. En avskedning för en person över las-ålder ska därför inte kunna ogiltighetsförklaras med hänvisning till diskrimineringslagen. Istället propageras för

ekonomiska incitament i form av lägre arbetsgivaravgifter och skattelättnader för personer som väljer att arbeta längre upp i åldrarna. Intresseorganisationen anser att rätten till anställningsskydd fortsatt ska upphöra vid 67 års ålder och detsamma gäller krav på saklig grund. Svenskt Näringsliv anser vidare att äldre arbetstagares anställningsskydd bör begränsas i syfte att underlätta anställning av denna åldersgrupp. Förslaget anses även ingripa i kollektivavtals bestämmelser och strider således mot ILO-konventionerna. Svenskt näringsliv motsätter sig även ogiltigförklarandet av avtal slutna innan ikraftträdandet då de anser att detta utgör retroaktiv lagstiftning. (Svenskt Näringsliv 2018)

*SKL:* Sveriges kommuner och Landsting tillstyrker alla förslag i promemorian. Detta sker med kravet att “de andra delarna av förslagen om en höjd pensionsålder genomförs”, och att detta sker i enlighet med vad Pensionsgruppens tidigare kommit överens om. (SKL 2018)

*Arbetsgivarverket:* Arbetsgivarverket ställer sig varken för eller emot förslaget. Intresseorganisationen anser att det kan vara rimligt att åldern för anställningsskydd höjs till 69 år. Arbetsgivarverket bedömer samtidigt att det begränsade anställningsskyddet som rått från 67 års ålder resulterat i flexiblare förhållningssätt. Arbetsgivarverket menar också att det kan räcka med att anställningsskyddet minskar ytterligare utan att höja åldersgränsen för att förenkla för att en äldre arbetstagare ska återgå till arbetet. (Arbetsgivarverket 2018)

Arbetsgivarverket betonar samtidigt att höjningen till 69 år för anställningsskydd behöver “korrelera med övriga system som reglerar villkor i samband med arbete”(Arbetsgivarverket 2018. s. 2), exempelvis socialförsäkrings- och arbetslöshetslagstiftningen. Vidare motsätter sig intresseorganisationen förslaget om att “varsel och överläggning ska tillämpas då en arbetsgivare avser att avsluta en anställning för en arbetstagare”(ibid). Detta gäller för arbetstagare som uppnått 69 års ålder. Arbetsgivarverket föreslår istället att syftet som avsetts med tillämpningen hanteras i “en särskild bestämmelse om samrådsförfarande direkt mellan arbetsgivare och arbetstagare”(ibid). (Arbetsgivarverket 2018)

### 4.2.3 Intresseorganisationernas preferenser i jämförelse med slutgiltig

#### proposition

Den behandlade remissen har resulterat i en omfattande proposition bestående av flertalet delförslag. Jämförelsen struktureras därför upp efter de olika delförslagen. För att få fram det relevanta har vi här tagit upp de punkter som de intressegrupper vi undersökt uttryckt uppfattningar om. Detta omfattar sju stycken delförslag.

*Anställningsskyddet ska förlängas med två år till 69 år:* Promemorians förslag överensstämmer med den slutgiltiga propositionen då förslaget är identiskt. Då LO, TCO, SKR och SACO har tillstyrkt förslaget har de fått igenom sina preferenser men intresseorganisationerna understryker samtidigt vikten av att andra åtgärder vidtas för att göra det möjligt för äldre att fortsätta arbeta. De allmänna invändningar som de tillstyrkande grupperna har angivit har inte fått någon påverkan på förslaget. Dock så ligger många av de åtgärder som efterfrågas, t.ex kraven på åtgärder för en förbättrad arbetsmiljö, utanför förslagets område och kan därför ha fått genomslag i andra propositioner. Svenskt Näringsliv har avstyrkt förslaget och får således inte igenom sina preferenser. Arbetsgivarverket har inte tagit ställning till förslaget som helhet men har uttryckt uppfattningar om somliga delar. Dessa uppfattningar har intresseorganisationen dock ej fått gehör för. (Proposition. 2018/19:91. s. 18-24).

*Arbetsgivaren ska kunna säga upp arbetstagaren utan krav på saklig grund när las-åldern har uppnåtts:* Promemorians förslag överensstämmer med den slutgiltiga propositionen. TCO, SACO, LO och SKL, som tillstyrkt förslaget, får således igenom sina preferenser. Svenskt Näringsliv anser att det är positivt att kravet på saklig grund slopas men att kravet bör bortfalla redan vid 67 års ålder och får således inte igenom sina preferenser. Arbetsgivarverket, som motsätter sig avskaffandet av möjligheten att avskeda anställda via skriftligt besked vid avslutad anställning när arbetstagaren fyller 69 år, får således inte igenom sina preferenser. I övrigt har både LO och Arbetsgivarverket uttryckt oro för att ett nytt regelverk innebär komplikationer med de kollektivavtal som råder. Detta har ej fått genomslag. Arbetsgivarverket påpekar vidare att förslaget kräver nödvändiga förändringar på förordningsnivå. Regeringen besvarar detta genom att de kommer se över ett sådant kommande behov. (Proposition. 2018/19:91. s. 24-31)

*Ytterligare begränsningar av anställningsskyddet ska gälla när las-åldern har uppnåtts:* Promemorians förslag överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag. I promemorians förslag finns det inte någon uttrycklig bestämmelse om att ett avskedande inte ska kunna ogiltigförklara, vilket finns i regeringens förslag. Detta stämmer överens med en oro som Svenskt Näringsliv uttryckt för att arbetstagare ska hänvisa till diskrimineringslagen. Svenskt Näringsliv tillstyrker de föreslagna förändringarna, men anser återigen att förslaget ska gälla den som har fyllt 67 år. LO, TCO och Saco anser att en månads uppsägningstid är för kort i förhållande till hur lång tid det kan förväntas ta att få till stånd pensionsutbetalningar. Detta har ej fått gehör. SKR har ej uttryckt några invändningar, liksom Arbetsgivarverket. (Proposition. 2018/19:91. s. 31-35)

*Uppsägningsförfarande ska förenklas när LAS-åldern har uppnåtts:* Promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att det ska finnas en “underrättelse-, varsel- och överläggningsskyldighet även om uppsägningen har föregåtts av förhandlingar enligt medbestämmandelagen”(Proposition. 2018/19:91. s. 36). Det slutgiltiga förslaget gör istället gällande att en sådan skyldighet enbart finns om avskedet inte föregåtts av förhandlingar enligt medbestämmandelagen. I propositionen föreslås även ett undantag från ordinära bestämmelser där besked om avsked inte behöver innehålla information om ogiltigförklaring av avsked om den avskedade arbetstagare fyllt 69. Något sådant undantag föreslås inte i promemorian. (Proposition. 2018/19:91. s.36-41)

SACO, TCO, LO, SKL och Svenskt Näringsliv tillstyrker eller har ej några invändningar om det ursprungliga förslaget. Arbetsgivarverket har avstyrkt det ursprungliga förslaget att det ska finnas en “underrättelse-, varsel- och överläggningsskyldighet vid uppsägning av arbetstagare som har fyllt 69 år”(Proposition. 2018/19:91. s. 36). Då denna bestämmelse i propositionen ej är lika omfattande som det ursprungliga förslaget går denna preferens igenom. Dock motsätter sig regeringen Arbetsgivarverkets förslag om att istället ha ett samrådsförfarande direkt mellan arbetstagare och arbetsgivare innan anställningen avslutas. (Proposition. 2018/19:91. s. 36-41)



*Den särskilda möjligheten till tidsbegränsad anställning av äldre arbetstagare ska tas bort:* Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag. Svensk Näringsliv har invänt mot att bestämmelsen tas bort men har inte fått genomslag för sin preferens. Övriga organisationer har tillstyrkt förslaget eller inte lämnat några synpunkter. (Proposition. 2018/19:91. S. 42-43)

*Möjligheten att göra avvikelser genom kollektivavtal:* Regeringens förslag stämmer på denna punkt i huvudsak överens med promemorians. Dock så innehåller inte promemorian något förslag till reglering av möjligheten att avtala om upphörande av anställningen utan uppsägning vid kollektivavtal om avgångsskyldighet. Propositionen har även tagit bort kravet på att avvikelser från reglerna om underrättelse, varsel och rätt till överläggning bara får göras om det gäller fackliga organisationers rättigheter. Både Svenskt Näringsliv och TCO hade lämnat invändningar mot detta förslag som de ansåg gjorde för stora ingrepp i parternas autonomi i avtalsprocessen. Här kan de ändringar som gjorts ses utgöra en viss eftergift till intresseorganisationers krav i form av att möjligheterna att göra avvikelser har utökats. Dock så står det slutgiltiga förslaget fortfarande långt ifrån organisationernas preferenser. Övriga organisationer har tillstyrkt det ursprungliga förslaget eller avstått från att invända mot det. (Proposition. 2018/19:91. s. 43-45)

*Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser:* På denna punkt stämmer promemorians förslag i huvudsak med regeringens. Skillnaden är att det görs ett undantag för villkor om avgångsskyldighet i individuella avtal som har ingåtts före 2001 där äldre föreskrifter även fortsättningsvis kommer gälla. Det observeras även att varken TCO:s föreslagna förlängning av övergångsperioden eller SACOs förslag om att fyra års fristen även ska gälla avtal som löper tills vidare har inkluderats i förslaget. Dessa invändningar kommenteras i propositionen men har inte påverkat lagtexten. Svenskt Näringsliv har även invänt mot förslaget om att de nya föreskrifterna ska gälla på befintliga avtal. Dessa invändningar har de delvis fått genomslag för då ett undantag har gjorts för avtal slutana före 2001. (Proposition. 2018/19:91. s. 50-58)

## **4.3 Remiss 3: Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar**

### **4.3.1 Bakgrund**

Den 11 maj 2015 skickade arbetsmarknadsdepartementet ut en promemoria med förslag angående ändringar i lagen om anställningsskydd som syftade till att minska missbruket av tidsbegränsade anställningar. Mer konkret innebär förändringarna att det krävs mindre för att en så kallad allmän visstidsanställning ska övergå till en tillsvidareanställning. Detta uppnås främst genom en förändring i 5 § LAS. Redan innan ändringen kunde en visstidsanställning omvandlas “automatiskt till en tillsvidareanställning om den sammanlagda anställningstiden i allmän visstidsanställning överstiger två år”(Arbetsmarknadsdepartementet 2015. s. 3) I den gamla lagen gällde detta enbart om det skedde inom en tidsram på fem år. Förändringarna innebär att denna regel gäller även när detta “sker under en period då tidsbegränsade anställningar enligt anställningsskyddslagen följt på varandra utan uppehåll eller med högst 180 dagars mellanrum”(ibid) oberoende av huruvida det sker inom en viss tidsram eller inte. Arbetstagare över 67 år föreslås undantas från bestämmelserna och likt det som gällde i det gamla regelverket ska det vara möjligt att komma överens om andra regler genom kollektivavtal. Till följd av undantaget för arbetstagare över 67 föreslår man även att slopa visstidsanställning av dessa arbetstagare som en särskild anställningsform, vilket existerar under de gamla bestämmelserna. Man föreslår även att ålägga arbetsgivare att informera berörda arbetstagare om “sådan som har betydelse för rätten till en tillsvidareanställning”(ibid). Detta uppnås genom en ändring i 6 g § LAS. Lagändringarna föreslås träda i kraft i maj 2016 och enbart anställningar ingången efter detta datum ska omfattas av den nya omvandlingsreglerna. Anställningar ingångna dessförinnan ska dock beaktas vid beräkningen av sammanlagda anställningstid och sålde bidra till att en senare anställning omvandlas. De ska även omfattas av informationsplikten. (Arbetsmarknadsdepartementet 2015)

### 4.3.2 Intresseorganisationernas preferenser

*LO*: LO tillstyrker förslaget. Särskilt positiva är de till ändringen i 6 g § som de ser som nödvändiga för att de övriga ändringarna ska få reell effekt. Dock så riktas viss kritik mot ändringarna i 5 § var formulering man kallar "svårtolkad, närmast obegriplig"(LO 2015. s. 2). (LO 2015)

*TCO*: TCO tillstyrker förslaget trots att de är kritiska till ändringarna i 5 § vilka de anser otillräckliga för att åtgärda missbruket. Att de trots detta tillstyrker motiveras med att de anser att förslaget är ett steg i rätt riktning. Dock så menar de att det förslag de själv utformat skulle ge ett betydligt bättre skydd mot missbruk. TCO är kritiska på följande fyra punkter. För det första anser de inte att förslaget är tillräckligt ändamålsenligt då det fortfarande kommer att vara möjligt att stapla tidsbegränsade anställningar på varandra under mycket lång tid. De anser även att förslaget är så komplicerat att det kan bli otydligt för såväl arbetsgivare som arbetstagare när en arbetstagares visstidsanställning övergår till en tillsvidareanställning. TCO Ifrågasätter också om förslaget är tillräckligt för att Sverige ska leva upp till EU-rättens krav. Slutligen anser TCO att ändringsförslaget till 5 § LAS kan missuppfattas som att tidsbegränsad anställning av arbetstagare som har fyllt 67 år inte längre är en tillåtelse.(TCO 2015)

TCOs egna förslag går ut på att införa en så kallad övre sammanlagd tidsgräns genom en ändring i 5 § som skulle innebära att "om en arbetstagare under en femårsperiod varit tidsbegränsat anställd (i allmän visstidsanställning, vikariat, säsongsanställning eller provanställning) hos samma arbetsgivare i mer än tre år, övergår anställningen till en tillsvidareanställning."(TCO 2015 s. 7).(TCO 2015)

*SACO*: Saco verken stöttar eller motsätter sig förslaget som helhet men har lämnat ett antal synpunkter. Överlag anser man att förslaget går i rätt riktning men är otillräckligt. De är positiva både till 180 dagars gränsen och informationsplikten i 6 g §. Dock så anser de att reglerna är "krånglig och svår att tillämpa"(Saco 2015. s. 1) och därför kommer få minskad reell effekt. Saco förordar istället en maxgräns på 36 månader för samtliga tidsbegränsade anställningar. (Saco 2015)

*Svenskt Näringsliv:* Svensk näringsliv säger sig inte se någon anledning att ändra det rådande regelverket men har valt att trots detta inte motsätta sig förslaget då regeringen redan godtagit EU-kommissionens krav på förändring och det aktuella förslaget ses som i huvudsak tillfredsställande. De har dock ett antal synpunkter däribland att den föreslagna tidsperioden på 180 dagar är onödigt lång och att 60 dagar hade räckt samt att den nya regleringen bör införas i 5 § istället för i en ny 5 a §. De motsätter sig även att anställningar ingånga före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ska kunna ingå i en kedja som omvandlar en tidsbegränsad anställning till en tillsvidareanställning. Slutligen avstyrker Svenskt Näringsliv även förslaget om utökad informationsplikt samt "Slopande av anställning av personer som fyllt 67 som en särskild anställningsform"(Svenskt Näringsliv 2015. s. 4).(Svenskt Näringsliv 2015)

*SKL:* SKL tillstyrker i huvudsak förslaget men påpekar samtidigt att konverteringen av tidsbegränsade anställningar till tillsvidareanställningar bör regleras i 5 § istället för i en ny 5 a § som det görs i promemorians förslag. De anser även att tidsramen på 180 dagar är för lång, dock så föreslår de ingen alternativ tidsram utan föreslår att det bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. (SKL 2015)

*Arbetsgivarverket:* Arbetsgivarverket har inte tagit ställning för eller emot förslaget som helhet men har kommenterat ett antal punkter. De anser att tidsramen på 180 dagar är onödigt lång. Någon alternativ tidsram föreslås inte direkt men arbetsgivarverket lyfter fram att 60 dagar är tillräckligt enligt EU-domstolens praxis. De anser även att de nya bestämmelserna bör omformuleras på ett mer lättbegripligt sätt, att de bör finnas i 5 § istället för i en ny paragraf. Vidare anser arbetsgivarverket att tidsbegränsade anställningar ingången innan ikraftträdandet av de nya bestämmelserna inte bör kunna räknas till en kedja som omvandlar en sådana anställning till en tillsvidareanställning samt att dessa inte bör omfattas av den utökade informationsplikten.(Arbetsgivarverket 2015)

### **4.3.3 Intresseorganisationernas preferenser i jämförelse med slutgiltig**

#### **proposition**

Den behandlade remissen har mynnat ut i en större slutgiltig proposition. Likt tidigare jämförelse kommer denna struktureras efter de olika delförslag i propositionen som intresseorganisationerna har uttryckt uppfattningar om.




*En ny omvandlingsregel för allmän visstidsanställning:* Regeringens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag, dock så har vissa ändringen gjorts till bestämmelsen utformning. Regeringen har avvisat de fackliga centralorganisationernas kritik angående förslaget obegriplighet och eventuella tillämpningssvårigheter som detta kan resultera i och står fast vid den nuvarande konstruktionen. De har även tillbakavisat arbetsgivarorganisationernas förslag om att skriva in den nya regeln i 5 § istället för i en ny 5 a §. Dessutom så har tidsramen för när anställningar ska anses ha följt på varandra omformulerat från 180 dagar till sex månader. Samtliga arbetsgivarorganisationers förslag om en kortare tidsram har alltså inte fått genomslag. Då inga övriga ändringar gjort har förslaget inte anpassats efter de övriga invändningar som lyfts av TCO och SACO angående att man bland annat velat se en mer långtgående reglering eller en maxgräns för tidsbegränsade anställningar. Övriga intresseorganisationer har tillstyrkt förslaget eller inte uttryckt några invändningar. (Proposition 2015/16:62. s. 16-21)

*Arbetstagare som har fyllt 67 år:* Regeringens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. I promemorian föreslås dock att den särskilda anställningsformen för 67-åringar ska slopas vilket regeringen inte föreslår. Denna ändring ligger i linje med invändningar framförda av TCO och Svenskt Näringsliv. Övriga intresseorganisationer har tillstyrkt förslaget eller inte uttryckt några invändningar. (Proposition 2015/16:62. s. 21-22)

*Utökad rätt till information:* Regeringens förslag överensstämmer med promemorians förslag. Svenskt Näringsliv motsätter sig delförslaget och har därmed inte fått igenom sin preferens. Övriga intresseorganisationer har tillstyrkt förslaget eller inte uttryckt några invändningar. (Proposition 2015/16:62. s. 24-26)

*Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser:* Regeringens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. I regeringens förslag finns, till skillnad från i promemorians, ett undantag från den utökade informationsplikten för anställningar som upphört innan ikraftträdandet, vilket överensstämmer med Arbetsgivarverkets invändning. Dock så ska anställningar som ingått innan ikraftträdandet fortfarande kunna räknad till en kedja som omvandlar en tidsbegränsad anställning till en tillsvidareanställning, vilket Svensk Näringsliv och Arbetsgivarverket motsatt sig. Övriga intresseorganisationer har tillstyrkt förslaget eller inte uttryckt några invändningar. (Proposition 2015/16:62. s. 28-30)

## 5. Slutsatser

I denna uppsats har tre remissförfaranden jämförts med tre stycken slutgiltiga propositioner. Dessa jämförelser har sammanfattats i tre figurer som i denna del presenteras efter varandra. I figurernas vänstra spalt sammanfattas intresseorganisationers huvudsakliga inställning till promemorians förslag samt vilka invändningar som framförts. I den högra spalten presenteras en bedömning om preferenserna överensstämmer med propositions utfall, samt vilka invändningar som fått genomslag. Med preferens fokuserar sammanfattningarna i denna del på intresseorganisationernas generella inställning, det vill säga huruvida de tillstyrker förslaget eller inte, och inte de mer specifika invändningarna. Invändningar som fått genomslag i den slutgiltiga propositionen markeras med . Invändningar som delvis fått genomslag i den slutgiltiga propositionen markeras med . Invändningar som inte fått genomslag i den slutgiltiga propositionen markeras med .

### 5.1 Figur 1: Sammanfattning av jämförelse mellan remiss 1 och proposition 1

<b>Remiss: Nedsättning av arbetsgivaravgift för unga</b>		<b>Proposition: Nedsättning av arbetsgivaravgift för unga</b>
<b>Förslag:</b> Nedsättning av arbetsgivaravgift för unga 15-18 år.		<b>Ändringar:</b> Propositionen är identiskt med promemorian.
<b>Intesseorganisation:</b>	<b>Preferenser:</b>	<b>Utfall:</b>
LO	Avstyrker förslaget.	Preferenser överensstämmer ej.
SACO	Besvarar ej remiss.	-
TCO	Avstyrker förslag. Efterfrågar en analys av åtgärdens påverkan. ✓	Preferenser överensstämmer ej. Invändningar får ej genomslag.
Svenskt Näringsliv	Tillstyrker förslaget. Vill se en utvärdering efter några år. ✓	Preferenser överensstämmer. Invändningar får delvis genomslag. Regeringen kommer se över ett sådant behov.
SKL	Tillstyrker förslaget. Förslagets utformning ska ej ge unga incitament att prioritera arbete före studier. ✓ Istället för maxbelopp på 25 000 kr, införa en modell med ett fribelopp på årsbasis. ✓ Framhåller att satsningar på feriearbete ska ske i god tid. ✓	Preferenser överensstämmer. Invändningar får ej genomslag.
Arbetsgivarverket	Avstår från att ta ställning till förslaget. Alternativt avväga ett avgränsat stöd till ungdomar i behov. ✓	Invändningar får ej genomslag.



## 5.2 Figur 2: Sammanfattning av jämförelse mellan remiss 2 och proposition 2

	<b>Promemoria:</b> Förlängning av anställningsskyddet upp till 69 år	<b>Proposition:</b> Förlängning av anställningsskyddet upp till 69 år
<b>Interesseorganisation:</b>	<b>Förslag:</b> Anställningsskyddet förlängs från 67 till 69 år.	<b>Ändringar:</b> Propositionen överensstämmer i huvudsak med promemorian. En regel har tillkommit angående att avskedningar av personer över 69 år ej kan ogiltighetsförklaras. Underrättelse, varsel och överlägningsskyldighet har ändrats till att enbart gälla om uppsägningen inte föregåtts av förhandlingar enligt medbestämmandelagen. Möjligheter till avvikelser genom kollektivavtal har utökats. Ett undantag för villkor om avgångsskyldighet i individuella avtal som ingåtts före 2001 har lagts till.
<b>LD</b>	<b>Preferenser:</b> Tillstyrker förslaget med ett antal reservationer. Förslaget kombineras med konkreta åtgärder för arbetsmarknaden. ✓ Kompletteras med motsvarande och samtida höjningar av åldersgränserna i arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och övriga offentliga omgivande trygghetssystem. ✓ Förslaget är svårt att kombinera med rådande kollektivavtal. ✓ Uppsägningstid på en månad för kort. ✓	<b>Utfall:</b> Preferenser överensstämmer. Invändningar får ej genomslag.
<b>TCO</b>	Tillstyrker förslaget men med några invändningar. Vill ha samtliga förslag relaterade till höjningar av åldersgränserna i arbetslivet presenterade samtidigt. ✓ Efterfrågar förbättringar i arbetsmiljön och kompetensutveckling som viktiga komplement för att arbetare ska jobba längre. ✓ Vill förlänga uppsägningstid till tre månader. ✓ Motsätter sig lagstiftning som ingriper i kollektivavtalens bestämmelser. ✓ Förlänga övergångsperioden under vilken kollektivavtal som riskerar att ogiltighetsförklaras kan omförhandlas. ✓	Preferenser överensstämmer. Invändningar får ej genomslag med ett undantag.  Möjligheter till avvikelser genom kollektivavtal har utökats.
<b>SACO</b>	Tillstyrker förslaget med några invändningar. Vill ha samtliga förslag relaterade till höjningar av åldersgränserna i arbetslivet presenterade samtidigt. ✓ Lyfter fram behovet av att förslaget kombineras med åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och öka tillgången till kompetensutveckling. ✓ Ställer krav på att förlänga uppsägningstiden till tre månader. ✓ Den tidsperiod om fyra år som föreslås för kollektivavtal med begränsad löptid bör även gälla för kollektivavtal som löper tills vidare. ✓	Preferenser överensstämmer. Invändningar får ej genomslag.
<b>Svenskt Näringsliv</b>	Motsätter sig förslaget. Anser att en avskedning av en person över LAS-åldern inte ska kunna ogiltighetsförklaras med hänvisning till diskrimineringslagen. ✓ Propagerar istället för ekonomiska incitament i form av lägre arbetsgivaravgifter och skattelättnader för personer som vill arbeta i äldre åldrar. ✓ Äldre arbetstagares anställningsskydd bör begränsas för att underlätta anställning av denna grupp. ✓ Förslaget anses strida mot förhandlingsfriheten enligt ILO-konventionerna. ✓ Befintliga avtal ska ej påverkas av det nya regelverket. ✓	Preferenser överensstämmer ej med tre undantag.  Ett undantag för villkor om avgångsskyldighet i individuella avtal som ingåtts före 2001 har lagts till.
<b>SKL</b>	Tillstyrker alla förslag i remissen med kravet att de andra delarna av förslagen om en höjd pensionsålder genomförs i enlighet med vad Pensionsgruppen tidigare kommit överens om. ✓	Preferenser överensstämmer.
<b>Arbetsgivarverket</b>	Arbetsgivarverket tar ej ställning till förslaget i helhet. Motsätter sig förslaget om att varsel och överlägning ska tillämpas vid avskedning. ✓ Föreslår istället att tillämpningen hanteras i en bestämmelse om samrådsförfarande direkt mellan arbetsgivare och arbetstagare. ✓	Invändningar får ej genomslag med ett undantag.  Ändrats till att enbart gälla om uppsägningar inte föregåtts av förhandlingar enligt medbestämmandelagen.

### 5.3 Figur 3: Sammanfattning av jämförelse mellan remiss 3 och proposition 3

	<b>Promemoria:</b> Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar	<b>Proposition:</b> Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar
	<p><b>Förslag:</b> Tidsbegränsade anställningar ska lättare kunna resultera i tillsvidareanställning.</p>	<p><b>Ändringar</b> Propositionen överensstämmer i huvudsak med promemorian. Den utökade informationsplikten har ändrats till att inte omfatta anställningar ingångna före ikraftträdandet. Särskilt anställningsform för personer över 67 år tas ej bort.</p>
<b>Intresseorganisation:</b>	<b>Preferenser:</b>	<b>Utfall:</b>
LO	Tillstyrker förslaget med invändningen att ändringarna i 5 § är otydligt formulerade.	Preferenser överensstämmer men invändningar får ej genomslag.
TCO	TCO tillstyrker förslaget med ett antal invändningar. Anser att ändringarna i 5 § är otillräckliga för att åtgärda missbruket. ✓ Anser att ändringsförslaget till 5 § kan missuppfattas som att tidsbegränsad anställning av arbetstagare som har fyllt 67 år inte längre är tillåtet. ✓ Framför istället ett eget förslag om att införa en övre sammanlagd tidsgräns för tillsvidareanställning. ✓	Preferenser överensstämmer. Invändningar får ej genomslag med ett undantag.
SACO	Avstår från att ta ställning till förslaget i helhet men har lämnat några invändningar. SACO förordar en maxgräns på 36 månader för samtliga tidsbegränsade anställningar. ✓	Invändningar får ej genomslag.
Svenskt Näringsliv	Tillstyrker förslaget med ett antal invändningar. Istället för 180 dagar borde 60 dagar införas. ✓ Regler bör införas i paragraf 5 istället för paragraf 5a. ✓ Anställningar ingångna före ikraftträdandet bör inte beaktas vid omvandling. ✓ Motsätter sig den nya utökade informationsplikten. ✓ Motsätter sig sloandet av anställningen av personer som fyllt 67 som en särskilt anställningsform. ✓	Preferenser överensstämmer. Invändningar får ej genomslag med ett undantag.
SKL	Tillstyrker förslaget med ett antal invändningar. 180 dagar anses vara för långt. ✓ Regler bör införas i paragraf 5 istället för paragraf 5a ✓	Preferenser överensstämmer. Invändningar får ej genomslag.
Arbetsgivarverket	Tar ej ställning till förslaget i helhet men har lämnat några invändningar. Istället för 180 dagar borde 60 dagar införas. ✓ Regler bör införas i paragraf 5 istället för paragraf 5a ✓ Anställningar ingångna före ikraftträdandet bör inte beaktas vid omvandling. ✓	Invändningar får ej genomslag med ett undantag.

Den sammanfattning som presenterats har resulterat i att en del mönster kunnat observeras. Dessa mönster kommer presenteras här. Det är dock av vikt att betona att de slutsatser som dras från denna uppsats är deskriptiva i sin natur och enbart kan ses som indikationer om övrigt remissystem vilka i sin tur behöver undersökas vidare. I metoddelen så konstaterades just att metodvalet med gjorda begränsningar har en inverkan på resultatet och uppsatsens generaliserbarhet. Den externa validiteten är inte minst beroende av externa källor som analysens tidsspänn eller den politiska situationen i Sverige.

Inledningsvis har uppsatsen observerat att propositionerna relativt sällan anpassats efter intresseorganisationers invändningar i remissvaren. Remissförfarande 2 är det förslag vars invändningar i högst grad får genomslag i den slutgiltiga propositionen, men anpassningarna får ses vara små i förhållande till invändningarnas omfattning. Resultatet indikerar således på att intresseorganisationernas möjligheter att framföra invändningar som får genomslag mot de förslag som presenteras i promemorian kan ses som begränsade, och till och med som i remissförfarande 1, nästintill obefintliga.

Vidare så uppmärksammas en relativt hög överensstämmelse när det kommer till intresseorganisationernas preferenser gällande huruvida förslagen i helhet genomförs eller ej. I remissförfarande 1 motsatte sig 2 intresseorganisationer förslaget, i remissförfarande 2 motsatte sig 1 intresseorganisation medan i remissförfarande 3 motsatte sig ingen av intresseorganisationerna. Detta kan ses som en indikation om att lobby-processen redan inträffat vid ett tidigare stadie och mynnat ut i förslag som de flesta intresseorganisationer redan tillstyrker. Indikationen stämmer överens med den utveckling som skett där lobbyismen i det traditionella remissförfarande idag vanligare återspeglar sig i olika konsultverksamheter. Remissförfarandet kan ur denna synvinkel beskrivas som svårföränderlig, vilket i sin tur ger en förklaring till varför så få invändningar fått genomslag.

Vad gäller de två olika sidor intressegrupperna kan delas in i, arbetsgivare och arbetstagare, har en balanserad nivå mellan sidornas inflytande observerats. Det har dock funnits en relativt stor variation mellan de olika remisserna i detta avseende. I det första remissförfarandet syns en tydlig polarisering mellan sidorna där arbetstagarorganisationerna motsätter sig förslaget medan arbetsgivarorganisationerna tillstyrker det. I denna kraftmätning segrar arbetsgivar sidan vilket kan tolkas som en högre grad av inflytande för denna sida. I de övriga två remissförfarandet befinner sig de olika sidornas inflytande på en mer jämn nivå, men här finns samtidigt inte samma enighet mellan organisationerna på vardera sida. I ett vidare arbete hade dessa sidors inflytande kunnat undersökas vidare, exempelvis genom ett större urval av mer polariserade förslag.

I övrigt har uppsatsen även observerat att intresseorganisationerna uteslutande använder sig av det Iskander De Bruycker kallar "expert information" snarare än "politisk information" i motiveringarna till preferenserna i remissvaren. De Bruyckers studie visar att intresseorganisationer främst väljer vilken typ av information som läggs fram utifrån vem måltavlan är samt vilka kommunikationskanaler som används. Remissväsendet kan därför förstås vara bättre lämpat för argument baserade på faktamässiga underlag snarare än politiska påtryckningar. Ett sådant faktamässigt underlag som återkommit i remissvaren är att promemorians förslag borde presenteras som en del av ett större regelverk. I flertalet fall anses förslagen nämligen vara otydliga och det hade varit intressant att undersöka om detta är ett återkommande fenomen.

Avslutningsvis står citatet "searching for a black cat in the coal bin at midnight" ut som en lämpad beskrivning av ämnets metodologiska svårigheter. Den metod som denna uppsats bygger på har fyllt sitt beskrivande syfte. Samtidigt kvarstår problemet att inflytande utspelar sig utanför den offentliga miljön och utgörs av en lång förgrening av lobby-processer. Utifrån denna insikt, rekommenderar Dür att inflytande mäts genom en form av triangulering som kombinerar studier av beslutsutfall med processspårning och tillskrivet inflytande. De faktorer som uppsatsen nämner har potentiell påverkan på resultat, inte minst intresseorganisationers band med politiska partier såväl som den parlamentariska situationen, hade i en optimal studie således kunnat

motverkas, vilket lagt grund för bättre förankrade slutsatser. Där triangulering är en förståelse som tas med för ett framtida arbete inom området.

## 6. Litteraturlista

### Promemoria 1 och Proposition till 1

Finansdepartementet. 2019. *Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga.*

<https://regeringen.se/4a639f/contentassets/1d196e5be3a54871b6c8d52a45880a55/nedsattning-av-arbetsgivaravgifter-for-unga.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Proposition 2018/19:99. *Vårändringsbudget för 2019.*

<https://regeringen.se/4964bf/contentassets/3265eb4906644b3fb3b8f63649a4dcaa/varandringsbudget-for-2019-prop.-20181999.pdf> (Hämtad 10-05-21)

### Promemoria 2 och Proposition 2

Arbetsmarknadsdepartementet. 2018. *Förlängt anställningsskydd till 69 år.*

<https://regeringen.se/49ec6a/contentassets/d16acfa944f241008c20cf508402c5d0/forlangt-anstallningsskydd-till-69-ar-ds-201828.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Proposition 2018/19:91. *Anställningsskyddet förlängs tills arbetstagaren fyllt 69 år*

<https://regeringen.se/495ae2/contentassets/ad09761a85e45638de212ac2df99949/anstallningsskyddet-forlangt-tills-arbetstagaren-fyllt-69-ar-prop.-20181991> (Hämtad 10-05-21)

### Promemoria 3 och Proposition 3

Proposition 2015/16:62. *Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar.*

<https://regeringen.se/4ae55f/contentassets/0beef782bc164e979672cc6e19e0553c/skarpta-atgarder-mot-missbruk-av-tidsbegransade-anstallningar-prop.-20151662> (Hämtad 11-05-21)

Arbetsmarknadsdepartementet. 2015. *Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar.*

<https://regeringen.se/49b724/contentassets/f49acf3d02224f5eafaa4bee76a39c81/skarpta-atgarder-mot-missbruk-av-tidsbegransade-anstallningar-ds-201529> (Hämtad 11-05-21)

### Övrig litteraturlista

Arbetsgivarverket. 2019. *Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga.*

<https://regeringen.se/494516/contentassets/5c02969f5b5144999a7cfe3013c9e4fb/arbetsgivarverket.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Arbetsgivarverket. 2015. *Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar Ds 2015:19*

<https://regeringen.se/4a229b/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm-svar-nr-013-arbetsgivarverket.pdf> (Hämtad 11-05-21)

Arbetsgivarverket. 2018. *Yttrande över Ds 2018:28 "Förlängt anställningsskydd till 69 år"*

<https://regeringen.se/4a813c/contentassets/a3439a262b3f4569bb9ccd6491f3dde9/arbetsgivarverket.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Arbetsgivarverket. *Organisation & uppdrag*.

<https://www.arbetsgivarverket.se/om-arbetsgivarverket/organisation--uppdrag> (Hämtad 08-05-21)

Barjoni, Laura. Carroll, Brendan. Chalmers, Adam William. Marquez, Luz Maria Muñoz. Rasmussen, Anne. (2014) *Defining and classifying interest groups*. Macmillan Publishers. [http://www.adamwilliamchalmers.com/uploads/2/4/7/0/24705147/iga\\_baroni\\_et\\_al.pdf](http://www.adamwilliamchalmers.com/uploads/2/4/7/0/24705147/iga_baroni_et_al.pdf) (hämtad 05-05-21)

Berg Möller, Amanda. 2020. Sabunis första ord om kritiken- interna mailet. *Expressen*. 8 maj

<https://www.expressen.se/nyheter/sabunis-forsta-ord-i-interna-mejlet/> (Hämtad 27-04-21)

Bergström, Göran - Boréus, Kristina (red.), 2018. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Boräng, Frida. Naurin, Daniel. (2017) "The mobilization of attitudinal bias? Attitudinal representativeness of organized interests".

<https://docplayer.se/20406558-Frida-borang-och-daniel-naurin.html> (Hämtad 07-05-21)

Bunea, Adriana. 2012. *Issues, preferences and ties: determinants of interest groups' preference attainment in the EU environmental policy*. Journal of European Public Policy.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13501763.2012.726467> (hämtad 15-05-21)

Chalmers, William Adam. 2011. *Interests, Information and Influence: A Comparative Analysis of Interest Group Influence in the European Union*. Department of Political Science McGill University, Montreal.

[https://central.bac-lac.gc.ca/.item?id=NR78604&op=pdf&app=Library&oclc\\_number=1019489849](https://central.bac-lac.gc.ca/.item?id=NR78604&op=pdf&app=Library&oclc_number=1019489849) (hämtad 03-05-21)

Coen, David. (2007). *Empirical and theoretical studies in EU lobbying*.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13501760701243731> (Hämtad 07-05-21)

Dahl, Robert. (2005). *Who governs: Democracy and power in an american city*. Andra upplagan. New Haven: Yale university press

Dür, Andreas. 2008. Measuring Interest Group Influence in the EU: A Note on Methodology, i European Union Politics, 9(4)

[https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1465116508095151?casa\\_token=Pe0gxVWByO0AAAA:Ou8gWUW3U7MO6KQNO76kqC4y3zvJJDcg\\_UiNmieob5LuvzqVYvJQrTJmdDouRocXPrBzjO4L9igxw](https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1465116508095151?casa_token=Pe0gxVWByO0AAAA:Ou8gWUW3U7MO6KQNO76kqC4y3zvJJDcg_UiNmieob5LuvzqVYvJQrTJmdDouRocXPrBzjO4L9igxw) (Hämtad 07-05-21)

Dür, Andreas. Bernhagen Patrick. Marshall, David. (2013) *Interest Group Influence in the European Union: When and why does business lose?*

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0010414014565890> (Hämtad 07-05-21)

Dür, Andreas. (2008) *Interest Groups in the European Union: How powerful are they?*

[https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01402380802372662?casa\\_token=WLCHSQDaC20AAAA:rbf-rE8rLTE3dUMZpVJa4H02SsCpEyZyCaLWC92Zdpyy0Ne-OxTJxnPid5JOpIFgfjiIoWp3oP4zXg](https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01402380802372662?casa_token=WLCHSQDaC20AAAA:rbf-rE8rLTE3dUMZpVJa4H02SsCpEyZyCaLWC92Zdpyy0Ne-OxTJxnPid5JOpIFgfjiIoWp3oP4zXg) (Hämtad 07-05-21)

Dür, Andreas. Die Bievre, Dirk. (2005). *Inclusion without influence? NGO:s in European Trade Policy*.

<https://www.jstor.org/stable/pdf/4007828.pdf?refreqid=excelsior%3A3d32ebda368a7fa0457747b49bac5e9a> (Hämtad 07-05-21)

Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2017. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.

Eva Buskas. 2010. Fyra miljoner för kampanjhjälp från ex-sossar. *Aftonbladet*. 17 december  
[https://web.archive.org/web/20120525061201/http://www.aftonbladet.se/nyheter/article8292926\\_ab](https://web.archive.org/web/20120525061201/http://www.aftonbladet.se/nyheter/article8292926_ab) (Hämtad 27-04-21)

Fackförbunden. *FACKLIGA CENTRALORGANISATIONER*  
<https://fackforbunden.se/info/centralorganisation> (Hämtad 08-05-21)

Grönberg, Anna. 2014. Här är Löfvéns regering. *SVT*. 3 oktober  
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ny-regering-presenterad> (Hämtad 27-04-21)

Küchler, Teresa. 2020. Varje barbiédocka och banan har en lobbyist. *Svenska Dagbladet*. 14 maj  
<https://www.svd.se/vad-kan-30000-lobbyister-i-bryssel-lara-sverige> (Hämtad 27-04-21)

Landsorganisationen i Sverige. 2019. *Nedsättning av arbetsgivaravgift för unga*.  
<https://regeringen.se/49472a/contentassets/5c02969f5b5144999a7cfe3013c9e4fb/landsorganisati-onen-i-sverige.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Landsorganisationen i Sverige. 2018. *Förlängt anställningsskydd till 69 år; Ds 2018:28*.  
<https://regeringen.se/4a813b/contentassets/a3439a262b3f4569bb9ccd6491f3dde9/landsorganisati-onen-i-sverige-lo.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Landsorganisationen i Sverige. 2015. “Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar” *Ds 2015:29*.  
[https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm\\_svar\\_nr\\_033\\_landsorganisationen-i-sverige-lo-.pdf](https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm_svar_nr_033_landsorganisationen-i-sverige-lo-.pdf) (Hämtad 11-05-21)

Lijphart, Arend. 2012. *Patterns of Democracy*. 2. uppl. New Haven: Yale university press  
[https://e-edu.nbu.bg/pluginfile.php/830138/mod\\_resource/content/1/Lijphart%2C%20A.%20Patterns%20of%20Democracy%20-%20Government%20Forms%20and%20Performance%20in%20Thirty-Six%20Countries%20%282012%29.pdf](https://e-edu.nbu.bg/pluginfile.php/830138/mod_resource/content/1/Lijphart%2C%20A.%20Patterns%20of%20Democracy%20-%20Government%20Forms%20and%20Performance%20in%20Thirty-Six%20Countries%20%282012%29.pdf) (Hämtad 03-05-21)

Mahoney, Christine. 2007. *Lobbying Success in the United States and the European Union*. Journal of Public Policy. Cambridge.  
<https://www.jstor.org/stable/pdf/4007826.pdf?refreqid=excelsior%3A5da554c8022fa5f1963ab0f527dc6bd0> (Hämtad 10-05-21)

Möller, Tommy. *Lobbyism i den svenska riksdagen*. (2009) juni.  
<https://www.precis.se/wp-content/uploads/2012/06/RAPPORT-Lobbyism-i-den-svenska-riksdage-n1.pdf> (Hämtad 25-04-21)

Petterson, Arvid. 2019. *En studie av statistik kring lobbyism i Sverige och USA*. Halmstad. 5 mars.  
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1294600/FULLTEXT02> (Hämtad 03-05-21)



- Regeringskansliet. 2019. *Remiss av promemorian Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga*.  
<https://regeringen.se/remisser/2019/02/remiss-av-promemorian-nedsattning-av-arbetsgivaravgifter-for-unga/> (Hämtad 10-05-21)
- Regeringskansliet. 2018. *Remiss av Ds 2018:28 Förlängt anställningsskydd till 69 år*.  
<https://regeringen.se/remisser/2018/06/remiss-av-ds-201828-forlangt-anstallningsskydd-till-69-ar/> (Hämtad 10-05-21)
- Regeringskansliet. 2015. *Remiss Ds 2015:29 Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar*.  
<https://regeringen.se/remisser/2015/05/remiss-ds-201529-skarpta-atgarder-mot-missbruk-av-tidsbegransade-anstallningar/> (Hämtad 11-05-21)
- Riksdagen. 2019. *Anställningsskyddet förlängs tills arbetstagaren fyllt 69 år*  
[https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/anstallningsskyddet-forlangt-till-s-arbetstagaren\\_H601AU12](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/anstallningsskyddet-forlangt-till-s-arbetstagaren_H601AU12) (Hämtad 10-05-21)
- Riksdagen. 2015. *Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar*  
[https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/skarpta-atgarder-mot-missbruk-av-tidsbegransade\\_H30362](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/skarpta-atgarder-mot-missbruk-av-tidsbegransade_H30362) (Hämtad 11-05-21)
- Svensden, Gert. (2011). *Evaluating and Regulating the impacts of lobbying in the EU? The case study of Green Industries*  
[https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/eet.567?casa\\_token=8oKvvsS\\_eWMAAAAA:mJ1GDgppZ9Ctn-9\\_0lrNBdhDzWeaxiceg9Ry3HFKSeanrV4L8-SfE7u8ZpnEDZbQLS4QY88KmNaHHv4](https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/eet.567?casa_token=8oKvvsS_eWMAAAAA:mJ1GDgppZ9Ctn-9_0lrNBdhDzWeaxiceg9Ry3HFKSeanrV4L8-SfE7u8ZpnEDZbQLS4QY88KmNaHHv4) (Hämtad 07-05-21)
- Sveriges akademikers centralorganisation. 2018. *Remissvar, Förlängt anställningsskydd till 69 år*  
<https://regeringen.se/4a813a/contentassets/a3439a262b3f4569bb9ccd6491f3dde9/saco.pdf>  
(Hämtad 10-05-21)
- Sveriges akademikers centralorganisation. 2015. *REMISSVAR (A2015/1507/ARM) Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar; Ds 2015:29*  
[https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm\\_svar\\_nr\\_032\\_saco-.pdf](https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm_svar_nr_032_saco-.pdf) (Hämtad 11-05-21)
- Svenskt Näringsliv. *Ett medlemskap som lönar sig*.  
<https://www.svensktnaringsliv.se/medlem/> (Hämtad 08-05-21)
- Svenskt Näringsliv. 2015. *Remissvar; Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar; Ds 201 5:29*  
[https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm\\_svar\\_nr\\_029\\_svenskt-naringsliv-.pdf](https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm_svar_nr_029_svenskt-naringsliv-.pdf) (Hämtad 11-05-21)
- Svenskt näringsliv. 2018. *Förlängt anställningsskydd till 69 år (Ds 201 8:28)*  
<https://regeringen.se/4a8123/contentassets/a3439a262b3f4569bb9ccd6491f3dde9/svenskt-naringsliv.pdf> (Hämtad 10-05-21)
- Svenskt näringsliv. 2019. *Remiss av Promemorian Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga*.

<https://regeringen.se/49472a/contentassets/5c02969f5b5144999a7cfe3013c9e4fb/svenskt-naringsliv.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Sveriges kommuner och landsting. 2018. *Förlängt anställningsskydd till 69 år - Ds 2018:28*

<https://regeringen.se/4a8124/contentassets/a3439a262b3f4569bb9ccd6491f3dde9/sveriges-kommuner-och-landsting-skl.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Sveriges kommuner och landsting. 2015. *Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar (Ds 2015:19)*

[https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm\\_svar\\_nr\\_030\\_sveriges-kommuner-och-landsting-.pdf](https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm_svar_nr_030_sveriges-kommuner-och-landsting-.pdf) (Hämtad 11-05-21)

Sveriges Kommuner och Regioner. *Om SKR*.

<https://skr.se/skr/tjanster/omskr.409.html> (Hämtad 08-05-21)

Sveriges kommuner och landsting. 2019. *Remissvar Finansdepartementets promemoria om Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga*.

<https://regeringen.se/494935/contentassets/5c02969f5b5144999a7cfe3013c9e4fb/sveriges-kommuner-och-landsting.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Tjänstemännens centralorganisation. 2019. *Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga*.

<https://regeringen.se/49472a/contentassets/5c02969f5b5144999a7cfe3013c9e4fb/tjanstemannens-centralorganisation.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Tjänstemännens centralorganisation. 2018. *Förlängt anställningsskydd till 69 år (Ds 2018:28)*

<https://regeringen.se/4a8124/contentassets/a3439a262b3f4569bb9ccd6491f3dde9/tjanstemannens-centralorganisation-tco.pdf> (Hämtad 10-05-21)

Tjänstemännens centralorganisation. 2015. *Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar Ds 2015:19*.

[https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm\\_svar\\_nr\\_031\\_tco-.pdf](https://regeringen.se/4a229c/contentassets/4bdef8c7a09f44f7a3c53efa03eef7ce/a2015-1507-arm_svar_nr_031_tco-.pdf) (Hämtad 11-05-21)

Vikberg, Carl. (2019). *Explaining interest groups access to the European Commission's Experts groups*. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1465116519886365> (Hämtad 07-05-21)

Wedin, Helena. 2019. Uppgörelsen mellan S, MP, L och C – punkt för punkt. *SVT*. 11 januari

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/detta-vet-vi-om-s-mp-l-och-c-uppgorelsen> (Hämtad 27-04-21)